

Sortprovning av vallgräs och vallbaljväxter 2012 och 2013

Kent Dryler

Foto: Kent Dryler

Första skörd i sortförsöken på Röbbäcksdalen, juni 2014.

Växtodlingen i norra Sverige domineras av slåtter- och betesvallar. Klimatet ställer speciella krav på växtmaterialet där vinterhärdighet, konkurrensförmåga och resistens mot skadegörare är viktiga egenskaper för de olika sorternas avkastningspotential. Den officiella sortprovningen i norra Sverige syftar till att undersöka sorternas avkastningsförmåga, återväxt och uthållighet i jämförelse med väl kända mätarsorter. Den officiella provningen finansieras av utsädesföretagen under de två första vallåren. Genom anslag från Regional Jordbruksforskning för Norra Sverige, samt från Stiftelsen Lantbruksforskning via Sverigeförsöken, har det varit möjligt att förlänga försökstiden med ett tredje vallår.

Sortprovning av vallväxter utförs på fyra platser i norra Sverige; Ås i Jämtland, Lännäs i Västernorrland, Röbbäcksdalen i Västerbotten och Öjebyn i Norrbotten.

Försöken säs vanligtvis in i korn, men insådd i renbestånd kan förekomma. Gräsförsöken gödglas med 70 kg kväve per ha till första skörd och 50 kg kväve per ha till andra skörd. Baljväxterna odlas i renbestånd och gödglas inte med kväve. Givorna av fosfor och kalium bestäms utifrån den aktuella markkartan.

På våren noteras beståndens övervintring genom en gradering av planttätheten i procent. Inför varje skördetillfälle graderas botanisk sammansättning samt grödans utvecklingsstadium.

De resultat som redovisas för gräs är medelvärden från de tio senaste försöksåren. För baljväxterna redovisas de senaste fem åren. Detta på grund av att baljväxterna samodlades med timotej fram till och med år 2009.

Vid bedömning av resultaten måste stor hänsyn tas till hur länge en sort har varit med i dessa sortförsök. En full provomgång med tre vallår och fyra platser motsvaras av 12 försök. Att bedöma en sort utifrån endast en provomgång ger en osäker och inte helt rättvisande bild av sorten.

För sortinformation och resultat från tidigare utförda försök hänvisas till www.slu.se/njv under Publikationer, www.slu.se/faltforsk under Resultat samt www.sverigeforsoken.se.

Odlingsåren 2012 och 2013

På samtliga försöksplatser i norra Sverige var väderleken under 2012 och 2013 gynnsam för vallodling med avseende på nederbörd och temperatur.

Skördetidpunkten har varit normal på samtliga försöksplatser om än något sen på Öjebyn under 2012 och 2013. Nederbörden under försommaren var något rikligare på Öjebyn, Lännäs och Ås medan den var normal

på Röbbäcksdalen under båda försöksåren. Väderleken under juni och juli får betecknas som normal på samtliga platser båda åren.

Vallgräs

Försöken med vallgräs säs in i korn, med en tidig skörd av skyddsgrödan. Rutorna med timotej, ängssvingel och rörsvingel ligger i samma försök och alla sorter skördas vid samma tillfälle. Mätare för timotejsorterna har varit Grindstad och för ängs- och rörsvinglar har ängssvingelsorten SW Revansch använts.

Nya timotejsorter som provats under perioden är Rhonia från finska Boreal samt Tryggve från Lantmännen Lantbruk. Nya svingelsorter är ängssvingeln SW Minto från Lantmännen Lantbruk, rörsvingeln Tower från danska DLF-Trifolium samt rörsvingelhybriden Hykor från Scandinavian Seed.

Flerårsresultat

Timotej

Resultaten från sortförsöken med timotej visar att det inte är någon sort som har högre skörd än mätaren (Tabell 1). Dock kommer sorterna Rakel och Rhonia upp till samma totalskörd som mätaren, också om man ser på resultaten uppdelade på vallålder respektive skördetillfälle. Övriga sorter har med statistisk signifikans lägre totalskörd än mätaren Grindstad.

Gradering av vårbeståndet visar att det bara är Rakel som har ett statistiskt signifikant bättre vårbestånd än mätaren Grindstad (Tabell 1).

Ängs- och rörsvingel

Försöken med ängs- och rörsvingelsorter visar på signifikant högre totalskörd för rörsvingeln Swaj jämfört med mätaren SW Revansch (Tabell 2). Övriga sorter kan anses likvärdiga med SW Revansch. Tower ser inte så lovande ut, men resultaten är från bara ett år. Tiden får utvisa om det är en tendens som håller i sig.

Swaj har signifikant högre skörd än mätaren på alla platser och alla vallår samt i såväl

Tabell 1. Resultat från sortprovning i timotej i norra Sverige 2004 - 2013. Vårbestånd (%) samt skörd (kg ts/ha). Mätarsort: **Grindstad**.

Sort	Antal försök	Vår- bestånd	Total skörd	Skörd / skördetillfälle		Skörd / vallålder			Skörd / försöksplats			
				Skörd 1	Skörd 2	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
Grindstad	112	92	8759	4920	3883	8821	9429	8050	8995	7564	9112	9432
		Differens	Relativa värden jämfört med mätarsorten. Grindstad = 100									
Rakel	47	+3	101	103	98	102	99	102	104	101	101	99
Lidar	39	0	97	96	97	99	95	96	98	94	99	96
Switch	31	+1	97	93	100	95	96	99	103	94	94	95
SWN TT0403	20	+2	94	97	90	94	92	95	94	97	93	93
Rhonia	16	+2	100	103	96	102	97	102	101	98	99	103
Tryggve	16	+2	93	101	82	95	90	92	92	91	94	94

Tabell 2. Resultat från sortprovning i ängs- och rörsvingel i norra Sverige 2004-2013. Vårbestånd (%) samt skörd (kg ts/ha). Mätarsort: **SW Revansch**.

Sort	Antal försök	Vår- bestånd	Total skörd	Skörd / skördetillfälle		Skörd / vallålder			Skörd / försöksplats			
				Skörd 1	Skörd 2	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
Revansch (äsv.)	36	90	7806	4199	3621	8033	8076	7281	7764	6460	8715	8286
		Differens	Relativa värden jämfört med mätarsorten. SW Revansch = 100									
Kasper (äsv.)	108	+3	99	99	98	98	101	97	98	98	94	105
SW Minto (äsv.)	12	+2	97	96	99	96	99		96	92	93	108
Swaj (rörsv.)	31	+3	120	109	135	109	127	127	117	122	121	124
Tower (rörsv.)	4	-4	74	61	100	74			57	83	72	86
Hykor (rsvhybr.)	4	+3	96	83	113	96			99	90	97	98

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

första som andra skörd. För övriga sorter som provats flera år är den enda statistiskt säkra avvikelserna jämfört med SW Revansch en något lägre skörd för Kasper på Röbbäcksdalen.

Kasper har haft ett något bättre bestånd på våren jämfört med mätarsorten.

Vallbaljväxter

Övervintringen av baljväxter påverkas starkt av variationer i årsmån och förhållanden på försöksplatsen. Detta kräver att försöken upprepas under flera år och på flera platser för att få statistisk säkerhet i jämförelserna.

I dessa försök har SW Torun använts som mätare för de tetraploida sorterna och SW Yngve för de diploida sorterna.

Sorten Peggy har i tidigare sammanställningar redovisat som SWÅ RK03063 och sorten Armas är tidigare provad under beteckningen SWÅ RK98055. Nya i provningen är Callisto från DLF-Trifolium samt Vicky och SW Ares från Lantmännen Lantbruk.

Flerårsresultat

Av de sorter som provats alla tre vallåldrar har de tetraploida sorterna LøRk9735 och Peggy visat att de har en signifikant högre total skörd än mätaren SW Torun. Det är det andra och tredje vallåret som särskiljer sorterna tydligast (Tabell 3). Peggy har också haft bättre överlevnad under vintern, uttryckt som procent plantor på våren, se Tabell 5.

Sorterna Amanda och Armas har likvärdig totalskörd och övervintringsförmåga som

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

NYTT från institutionen för norrländsk jordbruksvetenskap produceras vid SLU i Umeå.

Redaktör: Gun.Bernes@slu.se

Ansvarig utgivare: Mårten Hetta

Skrifterna distribueras bl a via Norrmejerier och finns även på www.slu.se/njv under Publikationer.

Tryckningen av detta nummer finansieras av länsstyrelsen i Västernorrlands län samt av EU.

Tabell 3. Resultat från sortprovning i vallbaljväxter i norra Sverige 2009 - 2013. Skörd i kg ts/ha. Mätare: **SW Torun**.

Sort	Antal försök	Total skörd	Skörd /sk.tillfälle		Skörd /vallålder			Skörd /försöksplats			
			Skörd 1	Skörd 2	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
SW Torun	52	7507	3747	3791	7932	7945	6692	8214	7407	7096	7316
Relativ skörd jämfört med mätarsorten. SW Torun = 100											
Amanda	24	100	94	106	102	99	100	103	103	102	94
Armas	23	98	94	101	100	97	98	106	98	100	89
LøRk9735	21	105	106	105	98	108	110	107	101	105	105
Peggy	18	106	110	101	100	108	106	104	103	106	108
Ilte	11	102	96	108	103	101	100	106		102	97
Callisto	2	85	47	123	86			90		84	
Vicky	2	107	89	126	107			111		107	
SW Yngve (2n)	52	95	95	95	92	95	99	94	94	98	94
SW Ares (2n)	8	85	73	99	90	76		89		94	66

Tabell 4. Resultat från provning av diploida rödklöversorter i norra Sverige 2009 - 2013. Mätare: **SW Yngve**.

Sort	Antal försök	Total skörd	Skörd /sk.tillfälle		Skörd /vallålder			Skörd /försöksplats			
			Skörd 1	Skörd 2	Vall I	Vall II	Vall III	Y	Z	AC	BD
SW Yngve	52	7136	3578	3611	7291	7539	6594	7749	6951	6931	6871
Relativ skörd jämfört med mätarsorten. SW Yngve = 100											
SW Ares	8	89	76	104	98	80		95		96	71

Värden med **fet stil** skiljer sig med minst 95 % sannolikhet positivt eller negativt från mätarens värde.

mätaren SW Torun. Ilte och Amanda har signifikant bättre återväxtskörd än mätaren.

När den diploida sorten SW Ares jämförs med SW Yngve som mätare finns en del statistiska skillnader (Tabell 4), men sorten har bara provats under två vallår. SW Ares tycks dock ha sämre övervintringsförmåga än mätaren SW Torun, se Tabell 5.

Resultaten visar inte på några stora skillnader beroende på försöksplats. Sorten Armas verkar dock inte ge lika bra skörd på Öjebyn som på övriga platser, medan Peggy i jämförelse med SW Torun gått särskilt bra på de nordliga försöksplatserna.

Tabell 5. Vårbestånd i procent, 2009-2013.

Mätarsort: **SW Torun**.

Sort	Antal försök	Vårbestånd	Vårbestånd /vallålder		
			Vall I	Vall II	Vall III
SW Torun	45	82	87	85	76
Differens till mätarsorten					
Amanda	21	-3	-4	-3	-1
Armas	21	0	-3	-1	+2
LøRk9735	16	+4	+2	+4	+4
Peggy	15	+6	+1	+6	+8
Ilte	9	-6	-8	-5	-5
Callisto	2	-13	-12		
Vicky	2	-9	-8		
SW Yngve	45	-2	-5	-5	+2
SW Ares	8	-16	-6	-39	

